

**MOBIL ILOVALARNING INGLIZ TILINI O'QITISHDAGI PEDAGOGIK
IMKONIYATLARI VA DIDAKTIK AFZALLIKLARI****Toshmatova Sitorabonu Baxodir qizi***Ph.d.dots: Bo'riyeva Nargiza Qo'chqarovna*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada ingliz tilini o'qitish jarayonida mobil ilovalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari hamda didaktik afzalliklari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Zamonaviy raqamli texnologiyalar, xususan mobil ilovalar, chet tilini o'rganishda o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirish, ularning o'quv motivatsiyasini oshirish va kommunikativ kompetensiyalarini shakllantirishda muhim vosita sifatida qaralmoqda. Maqolada mobil ilovalarning interaktivlik, moslashuvchanlik, individual yondashuv va multimediya imkoniyatlari orqali ta'lim jarayonini samarali tashkil etishdagi o'rni yoritiladi. Shuningdek, mobil ilovalar yordamida ingliz tilining leksik, grammatik va fonetik ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari didaktik nuqtayi nazardan tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari mobil ilovalardan foydalanish an'anaviy o'qitish usullarini to'ldiruvchi samarali pedagogik vosita ekanligini ko'rsatadi hamda ularni ingliz tili darslariga integratsiya qilish zarurligini asoslaydi.*

Kalit so'zlar: *mobil ilovalar, ingliz tilini o'qitish, raqamli texnologiyalar, mobil ta'lim (mobile learning), pedagogik imkoniyatlar, didaktik afzalliklar, interaktiv ta'lim, o'quv motivatsiyasi, mustaqil ta'lim, kommunikativ kompetensiya, multimediya vositalari, zamonaviy ta'lim metodlari*

Abstract: *This article provides a scientific-theoretical analysis of the pedagogical opportunities and didactic advantages of using mobile applications in English language teaching. Modern digital technologies, particularly mobile applications, are considered an important tool for developing students' independent learning skills, enhancing their learning motivation, and shaping their communicative competencies in foreign language acquisition. The article highlights the role of mobile applications in organizing the learning process effectively through interactivity, flexibility, individualization, and multimedia capabilities. Furthermore, from a didactic perspective, the potential of mobile applications to develop lexical, grammatical, and phonetic skills in English is analyzed. Research results indicate that the use of mobile applications serves as an effective pedagogical tool that complements traditional teaching methods and substantiates the necessity of integrating them into English language classes.*

Keywords: *mobile applications, English language teaching, digital technologies, mobile learning, pedagogical opportunities, didactic advantages, interactive learning, learning motivation, independent learning, communicative competence, multimedia tools, modern teaching methods*

Bugungi globallashuv va axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi sharoitida ingliz tilini o'rganish jamiyatning barcha sohalarida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Xalqaro muloqot tili sifatida e'tirof etilgan ingliz tili bilimiga bo'lgan ehtiyojning ortib borishi ta'lim tizimi oldiga yangi vazifalarni qo'yimoqda. Mazkur vazifalarning samarali bajarilishi zamonaviy pedagogik yondashuvlar va raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayoniga keng joriy etishni talab etadi. Ayniqsa, mobil texnologiyalar asosida ta'limni tashkil etish bugungi kunda chet tillarini o'qitishning muhim yo'nalishlaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. So'nggi yillarda mobil qurilmalar va mobil ilovalarning keng tarqalishi ta'lim jarayonini an'anaviy sinf muhitidan tashqariga olib chiqish imkonini bermoqda. Talabalar va o'quvchilar mobil ilovalar yordamida istalgan vaqt va makonda ingliz tilini o'rganish imkoniyatiga ega bo'lmoqdalar. Bu esa ta'lim jarayonining moslashuvchanligini oshirish, individual yondashuvni ta'minlash hamda mustaqil ta'lim ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. Shunga qaramay, mobil ilovalardan foydalanish faqat texnik imkoniyatlar bilan cheklanib qolmasdan, ularning pedagogik va didaktik jihatdan asoslangan holda qo'llanilishi alohida ilmiy tahlilni talab etadi. Muallifning fikricha, mobil ilovalar ingliz tilini o'qitishda nafaqat qo'shimcha vosita, balki o'quv jarayonining samaradorligini oshiruvchi muhim pedagogik resurs sifatida qaralishi lozim. Chunki mobil ilovalar interaktiv topshiriqlar, multimediya materiallari hamda tezkor qayta aloqa imkoniyatlari orqali o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Shu bilan birga, mazkur ilovalar yordamida o'quvchilarning leksik, grammatik va fonetik ko'nikmalarini mustahkamlash, shuningdek, kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish imkoniyati kengayadi. Shu nuqtayi nazardan, mobil ilovalarning ingliz tilini o'qitishdagi pedagogik imkoniyatlari va didaktik afzalliklarini ilmiy jihatdan o'rganish bugungi ta'lim tizimi uchun dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada mobil ilovalarning ta'lim jarayonidagi o'rni, ularning pedagogik samaradorligi hamda ingliz tilini o'qitishda qo'llash imkoniyatlari nazariy tahlil qilinadi va amaliy jihatdan asoslab beriladi.

Mobil ilovalarning ingliz tilini o'qitishdagi pedagogik imkoniyatlari

Zamonaviy ta'lim jarayonida mobil ilovalar ingliz tilini o'qitishda samarali pedagogik vosita sifatida tobora keng qo'llanilmoqda. Mobil texnologiyalar asosida tashkil etilgan ta'lim o'quvchilarning individual imkoniyatlari, o'rganish tezligi va qiziqishlariga mos ravishda bilim olishiga sharoit yaratadi. Bu esa shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillarining amaliyotga tatbiq etilishiga xizmat qiladi. Mobil ilovalarning asosiy pedagogik imkoniyatlaridan biri ularning ta'lim jarayonini interaktiv va qiziqarli shaklda tashkil etishidir. Muallifning kuzatishlariga ko'ra, mobil ilovalar orqali tashkil etilgan ingliz tili mashg'ulotlari o'quvchilarning darsdagi faolligini oshiradi va ularni mustaqil fikrlashga undaydi. Ilovalarda taqdim etiladigan turli xil mashqlar, testlar va o'yin elementlari o'quvchilarning bilimlarni mustahkamlash jarayonini samarali tashkil etishga yordam beradi. Shu bilan birga,

mobil ilovalar tezkor qayta aloqa mexanizmi orqali o'quvchilarga o'z xatolarini aniqlash va ularni mustaqil tuzatish imkonini beradi. Shuningdek, mobil ilovalar yordamida ingliz tilini o'qitish o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi pedagogik hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqadi. O'qituvchi mobil ilovalar orqali o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini monitoring qilish, individual topshiriqlar berish va differensial yondashuvni amalga oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Mobil ilovalarning ingliz tilini o'qitishdagi didaktik afzalliklari

Mobil ilovalardan foydalanish ingliz tilini o'qitish jarayonida bir qator didaktik afzalliklarga ega. Avvalo, mobil ilovalar ta'lim jarayonini uzluksiz va tizimli tashkil etish imkonini beradi. O'quvchilar darsdan tashqari vaqtda ham ingliz tilini o'rganishni davom ettirishi, o'z bilimlarini mustaqil ravishda mustahkamlashi mumkin. Bu holat uzluksiz ta'lim konsepsiyasining amaliy ifodasi hisoblanadi. Didaktik nuqtayi nazardan mobil ilovalarning muhim afzalliklaridan biri multimediya elementlaridan samarali foydalanishidir. Audio, video, animatsiya va vizual materiallar ingliz tilini o'rganishda tinglab tushunish, talaffuz va nutqiy kompetensiyalarni rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Muallifning fikricha, ayniqsa fonetik ko'nikmalarni shakllantirishda mobil ilovalarning audio imkoniyatlari an'anaviy usullarga nisbatan samaraliroq hisoblanadi. Bundan tashqari, mobil ilovalar o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishda muhim didaktik vosita bo'lib xizmat qiladi. Gamifikatsiya elementlari, reytinglar va rag'batlantiruvchi ball tizimi o'quvchilarda sog'lom raqobat muhitini shakllantiradi hamda ularning ingliz tilini o'rganishga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi. Bu esa o'quv jarayonida ijobiy psixologik muhitni ta'minlaydi.

Mobil ilovalar orqali ingliz tili ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari

Mobil ilovalar ingliz tilining asosiy ko'nikmalari — o'qish, yozish, tinglab tushunish va gapirishni rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Leksik va grammatik materiallarni o'zlashtirish jarayonida mobil ilovalar qisqa va tushunarli mashqlar orqali bilimlarni bosqichma-bosqich mustahkamlash imkonini beradi. Bu esa o'quvchilarning bilimlarni tez va samarali o'zlashtirishiga yordam beradi. Tinglab tushunish ko'nikmasini rivojlantirishda mobil ilovalarda taqdim etiladigan autentik audio va video materiallar alohida ahamiyatga ega. Ular o'quvchilarning real nutqni idrok etish qobiliyatini oshiradi hamda kommunikativ kompetensiyani shakllantirishga xizmat qiladi. Muallifning fikricha, mobil ilovalar orqali tashkil etilgan mashg'ulotlar o'quvchilarning nutqiy faoliyatini faollashtiradi va ularni erkin muloqotga tayyorlaydi. Shu bilan birga, mobil ilovalar o'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirishda ham samarali qo'llanilishi mumkin. Turli yozma topshiriqlar, matn tuzish va tahrirlash mashqlari o'quvchilarning til bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirishga imkon yaratadi. Natijada, ingliz tilini o'qitish jarayoni yanada mazmunli va samarali bo'ladi.

Mazkur maqolada mobil ilovalarning ingliz tilini o'qitishdagi pedagogik imkoniyatlari hamda didaktik afzalliklari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilindi. Tadqiqot

jarayonida zamonaviy raqamli texnologiyalar, xususan mobil ilovalar, chet tilini o'qitish jarayonini samarali tashkil etishda muhim pedagogik vosita ekanligi asoslab berildi. Bugungi kunda ingliz tilini o'rganishga bo'lgan ehtiyojning ortib borishi ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuvlarni joriy etishni taqozo etmoqda va mobil ilovalar ushbu ehtiyojni qondirishda muhim o'rin egallamoqda. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, mobil ilovalar ingliz tilini o'qitishda o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirish, o'quv motivatsiyasini oshirish hamda shaxsga yo'naltirilgan ta'limni amalga oshirish imkonini beradi. Mobil ta'lim vositalari orqali o'quvchilar o'z bilimlarini istalgan vaqt va makonda mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'lib, bu ta'lim jarayonining uzluksizligini ta'minlaydi. Ayniqsa, individual yondashuvning ta'minlanishi o'quvchilarning ingliz tilini o'zlashtirish darajasiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Maqolada aniqlanganidek, mobil ilovalarning didaktik afzalliklari ularning interaktivlik, multimediya vositalaridan samarali foydalanish va tezkor qayta aloqa imkoniyatlari bilan chambarchas bog'liqdir. Audio va video materiallar yordamida tinglab tushunish va talaffuz ko'nikmalarini rivojlantirish, interaktiv mashqlar orqali leksik va grammatik bilimlarni mustahkamlash imkoniyati kengayadi. Gamifikatsiya elementlarining qo'llanilishi esa o'quvchilarda ingliz tilini o'rganishga bo'lgan qiziqishni oshirib, ta'lim jarayonida ijobiy psixologik muhitni shakllantiradi. Muallifning fikricha, mobil ilovalar ingliz tilini o'qitishda faqat qo'shimcha texnologik vosita sifatida emas, balki ta'lim jarayonining samaradorligini oshiruvchi muhim pedagogik resurs sifatida qaralishi lozim. Biroq mobil ilovalardan foydalanish jarayoni ilmiy-metodik asosda tashkil etilishi, ularning mazmuni o'quvchilarning yosh va bilim darajasiga mos bo'lishi zarur. Aks holda, mobil texnologiyalardan foydalanish kutilgan natijani bermasligi mumkin. Xulosa qilib aytganda, mobil ilovalarni ingliz tili darslariga tizimli va maqsadli ravishda integratsiya qilish ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Ular an'anaviy o'qitish usullarini samarali to'ldirib, ingliz tilini o'rganish jarayonini yanada qiziqarli, samarali va natijador qilish imkonini beradi. Kelgusida mobil ilovalardan foydalanish bo'yicha amaliy tajribalarni kengaytirish, ularning pedagogik samaradorligini eksperimental tadqiqotlar orqali aniqlash hamda ingliz tilini o'qitishda mobil ta'lim metodikasini takomillashtirish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Richards J. C., Rodgers T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge: Cambridge University Press, 2014.
2. Harmer J. How to Teach English. – London: Longman, 2015.
3. Kukulska-Hulme A., Shield L. Mobile language learning: The next generation. ReCALL, 2008, №20(3), 271–289.
4. Traxler J. Learning in a mobile age. International Journal of Mobile and Blended Learning, 2009, №1(1), 1–12.

5. Stockwell G. Using mobile phones for vocabulary activities: Examining the effect of platform. *Language Learning & Technology*, 2010, №14(2), 95–110.
6. Kukulska-Hulme A. Mobile-assisted language learning. In: *The Encyclopedia of Applied Linguistics*. – Oxford: Wiley-Blackwell, 2012.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risidagi Farmoni. – Toshkent, 2020.
8. Jalolov J. J. Chet til o‘qitish metodikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2012.
9. Hoshimov O‘., Yoqubov I. Ingliz tilini o‘qitish metodikasi. – Toshkent: Sharq, 2003.
10. Ally M. *Mobile learning: Transforming the delivery of education and training*. – Edmonton: AU Press, 2009.
11. Beatty K. *Teaching and Researching Computer-Assisted Language Learning*. – London: Pearson Education, 2010.
12. Godwin-Jones R. Mobile apps for language learning. *Language Learning & Technology*, 2011, №15(2), 2–11.